

Gemeente Rotterdam

Plan van aanpak agressieve honden

Oktober 2017

Voorwoord

Regelmatig wordt ons land en ook Rotterdam opgeschrikt door een ernstig bijtincident, waarbij een hond een mens of een hond ernstig verwond. Een schatting is dat er per jaar 150.000 personen in Nederland door honden worden gebeten, van wie een derde ernstig, en dat het nog vaker voorkomt dat honden door honden worden gebeten. Twee derde van de bijtincidenten doet zich voor in de privé sfeer, een derde in de openbare ruimte¹.

In augustus 2017 was er een zeer ernstig bijtincident in Rotterdam. De Rotterdamse eigenaar had twee gevaarlijke honden en was al twee keer eerder betrokken bij ernstige bijtincidenten. Bij het eerste bijtincident werd een man gebeten. Bij het tweede incident werd een hond doodgebeten en werd door de politie een muilkorfgebod aangevraagd voor beide honden. Voordat dit muilkorfgebod kon worden opgelegd, was er al een derde bijtincident. Daarop is een van de twee honden in beslag genomen. De andere hond heeft toen een muilkorfgebod gekregen. Helaas werd de in beslag genomen hond toch terug gegeven aan de eigenaar, op last van de officier van justitie. Deze hond heeft vervolgens een achtjarig meisje ernstig verwond aan haar arm. De hond is opnieuw in beslag genomen en de officier van justitie heeft toen besloten om de hond te laten inslapen.

Deze gang van zaken is onacceptabel. Ik wil dat de Rotterdammers beter en eerder worden beschermd tegen gevaarlijke honden. We moeten eerder handelen, waarbij het belang van dierenwelzijn en de veiligheid van Rotterdammers per casus moeten worden afgewogen. Vandaar dit plan van aanpak.

Joost Eerdmans
Wethouder Dierenwelzijn

21 september 2017

¹ Bron: *Verantwoord Honden Houden*, van de Raad voor de Dieraangelegenheden, 2013

Huidige inzet voor agressieve honden

Tot nu toe wordt bij bijtincidenten in Rotterdam (net als vrijwel overal in Nederland) alleen gehandeld op basis van het strafrecht. Zodra er aangifte wordt gedaan van een bijtincident, kan de politie op verzoek van of in samenwerking met het OM:

- de hond in beslag nemen. Het OM beslist of de hond een gedragstest moet ondergaan. Afhankelijk van de resultaten van het assessment kan de hond onder voorwaarden terug naar de eigenaar;
- een aanlijn- en muilkorfgebod laten opleggen. De politie vraagt aan Stadsbeheer om deze op te leggen;
- euthanasie opleggen na een rechterlijke uitspraak.

Ook kan het OM besluiten dat er geen strafrechtelijke vervolging plaatsvindt, vaak vanwege gebrek aan bewijs of omdat de zaak niet ernstig genoeg is om in te grijpen.

De rol van de gemeente is dus het opleggen van aanlijn- en muilkorfgeboden op verzoek van de politie. Van januari 2016 tot en met juni 2017 zijn er 28 muilkorf- en aanlijngeboden opgelegd.

Casus 1

Een Rotterdammer uit Noord heeft een Turkse herdershond. De hond verblijft overdag vaak bij zijn ouders (houders) in dezelfde buurt.

In oktober 2009 wordt politie op straat aangesproken over deze hond. De houders hebben de hond niet in de hand en laten hem vrijwel dagelijks uit huis ontsnappen. Omwonenden zijn bang voor de hond. De eigenaar wordt gewaarschuwd dat dit niet meer voor mag komen.

In juni 2010 wordt aangifte gedaan: de hond heeft de kat van de aangever doodgebeten. Dit wordt genoteerd als vernieling.

Drie maanden later, in september 2010, volgt de melding dat een loslopende hond mensen lastig valt. Wederom blijkt dit de Turkse herdershond te zijn. Aan de houders wordt een bekeuring gegeven met de waarschuwing dat ze de hond niet mogen laten ontsnappen. Getuigen verklaren dat de hond dagelijks ontsnapt en dat men bang is voor de hond.

Een maand later, oktober 2010, bijt dezelfde hond weer een kat dood. In het mutatierapport staat dat de houders, een ouder echtpaar, de hond eigenlijk niet de baas kunnen.

Na vijf jaar zonder meldingen bijt de hond weer een kat dood, in november 2015. De hond blijkt nog steeds vrijwel dagelijks los te lopen en zou door het oudere echtpaar niet te houden zijn. Nu verzoekt de politie Stadsbeheer om een muilkorf- en aanlijngebod op te leggen. Dit is in januari 2016 gebeurd. Nadien zijn er geen meldingen meer geweest.

Casus 2

Deze casus start in Maassluis. Daar wordt in juni 2015 een vrouw in haar borst gebeten door een loslopende Amerikaanse Stafford. Zij doet aangifte, ook omdat de eigenaresse van de hond niets meer van zich laat horen ondanks de eerdere belofte om langs te komen. De eigenaresse belooft haar hond voortaan aangelijnd te houden.

In april 2017 woont deze vrouw in Rotterdam, Delfshaven. Inmiddels heeft zij een Stafford en een American Bulldog/Stafford. Deze twee honden lopen op een avond los op straat en vallen een vrouw die haar honden uitlaat aan. Zij valt op de grond en wordt in haar bil gebeten. Een omstander trekt de hond van haar af. De eigenaresse lijnt de beide honden aan en loopt weg. Na aangifte verzoekt de politie Stadsbeheer om voor de beide honden muilkorf- en aanlijngebieden op te leggen. Dit gebeurt in mei 2017.

In juli 2017 vindt weer een bijtincident plaats met een van de twee honden. Een voorbijganger wordt gegrepen als hij langs de voordeur van de eigenaresse loopt en deze plotseling open gaat. De hond is al aangelijnd, maar met een te lange lijn en de eigenaresse heeft de hond niet in de hand. De voorbijganger loopt ernstig letsel op aan zijn arm. Op het moment dat de politie meldt dat de hond in beslag zal worden genomen, geeft de eigenaresse aan dat de hond vals is en de testen niet zal halen. Daarop besluit zij vrijwillig de hond te laten euthanaseren. De politie is hier getuige van.

Omdat er signalen zijn dat de andere hond nog steeds ongemuilkorfd rondloopt, wordt hierop handhaving ingezet.

Zoals uit de casusbeschrijvingen blijkt, grijpen we nu pas in als er slachtoffers zijn gevallen. Daar wil dit plan verandering in brengen.

Maatregelen

Naast de huidige aanpak na aangifte van bijtincidenten, gaan we meer preventief handelen. We hebben daarvoor negen acties benoemd die we gaan uitvoeren.

Actie 1 Instellen gemeentelijk meldpunt agressieve honden

We richten een meldpunt op waar mensen agressieve honden in Rotterdam, groot en klein, kunnen melden.

Doel:

1. Alle Rotterdammers, burgers en professionals, kunnen laagdrempelig terecht met hun signalen van (potentieel) gevaarlijk of ernstig hinderlijk gedrag van (houders van) honden, zodat er zo nodig preventief kan worden ingegrepen;
2. Uniforme registratie van potentieel gevaarlijk of ernstig hinderlijk gedrag van (houders van) honden, zodat een completer beeld ontstaat en een betere analyse van aard, omvang en ernst van de bijtincidenten mogelijk wordt. Zodra beschikbaar, moeten we hiermee aansluiten bij de landelijke registratie. Gegevensuitwisseling met de politie over aangegeven bijtincidenten is daarvoor wel noodzakelijk. We zullen daarom op korte termijn kijken of er mogelijkheden zijn om de gewenste/noodzakelijke informatie te delen en of we hierover afspraken kunnen maken;
3. Rotterdam kan sneller en adequater gebruik maken van het opleggen van een aanlijn- of muilkorfplicht. Hiermee wordt de veiligheid op straat verhoogd.

Het meldpunt wordt een digitale manier van melden via de al bestaande ingang www.rotterdam.nl/meldingen of telefonisch via 14010. Over het meldpunt vindt communicatie plaats naar de Rotterdammers.

Het meldpunt is preventief bedoeld. Wanneer er al een bijtincident heeft plaatsgevonden, moeten we inzetten op het voorkomen van herhaling. Een meldpunt kan daarbij helpen, omdat er nu vaak geen aangifte wordt gedaan van een bijtincident. Na een (ernstig) bijtincident moet een burger altijd aangifte doen bij de politie.

Uiteraard leidt niet iedere melding automatisch tot beperkende maatregelen richting een hond of zijn eigenaar. Na een melding zullen handhavers van de gemeente:

- de melding registreren;
- onderzoek doen na een eerste melding, door naar de melder en zo nodig ook naar de houder van de hond toe te gaan;
- aan de melder terugkoppelen of de melding tot actie leidt en zo ja tot welke;
- verder onderzoek doen, als het niet de eerste melding is over één hond of één eigenaar;
- indien nodig een gedragstest opleggen;
- daarop volgend eventueel maatregelen opleggen, zoals het (bestuursrechtelijk) muilkorf- en aanlijngebod;
- de melding met dossier overdragen aan de politie, als er sprake is van strafbare feiten (bijtincident).

Zo nodig wordt de gemeentelijke handhaver vergezeld door politie.

Actie 2 Muilkorven van de 21 aangewezen hoog-risicohonden

De staatssecretaris wil voor gemeenten de juridische mogelijkheden verruimen om een generiek preventief aanlijn- en muilkorfgebod in te stellen, voor een lijst met 21 honden die vallen onder de categorie HR (hoog-risico; zie bijlage). Rotterdam wil graag van deze mogelijkheid gebruik gaan maken zolang er nog geen beslissing is genomen over het landelijk verbieden van deze agressieve honden. Dit verbieden van rassen wordt ook lastig, omdat er discussie gaat komen over 'onzuivere' HR-honden.

We kunnen als wij een gevaarlijke hond aantreffen deze een muilkorfgebod opleggen. Als er een generiek preventief muilkorfgebod komt, hoeft er geen discussie te zijn of de hond gevaarlijk is, want dan moet hij per definitie worden aangeliind. Als wij zo'n hond aantreffen, zullen we een muilkorf- en aanlijngebod opleggen.

Actie 3 Muilkorven andere honden na meldingen

Wij gaan een muilkorf- en aanlijngebod opleggen als uit onderzoek blijkt dat een hond een gevaar vormt voor de omgeving. Ook als de hondensoort niet op de lijst van 21 HR-honden staat. Wij gebruiken daar de APV-artikel 2:59 voor. Dat geeft de burgemeester de bevoegdheid om honden die hij in verband met zijn gedrag gevaarlijk acht een aanlijn- en muilkorfgebod op te leggen. Zo nodig (bijvoorbeeld bij kruisingen) willen we de hond laten onderzoeken door een gedragstherapeut met (delen van) de TOP-test. Dit is een test waarmee het gedrag van de hond kan worden onderzocht in één dagdeel en die kan worden uitgevoerd bij enkele dierenasiels. De uitkomsten daarvan kunnen de beslissing ondersteunen voor het opleggen van een muilkorf- en aanlijngebod. Deze test kan alleen op vrijwillige basis worden uitgevoerd, zolang er geen sprake is van inzet van strafrecht. Als de eigenaar niet wil meewerken, is het alternatief direct een muilkorf- en aanlijngebod op te leggen. Daarna kan de eigenaar zelf een test laten uitvoeren.

Voor het aanwijzen van een hond als gevaarlijke hond, waarna een muilkorf- en aanlijnplicht kan worden opgelegd, is het vooraf testen van de hond echter geen verplichting.

Er wordt overigens eerst een voornemen tot het opleggen gestuurd. De eigenaar kan hierop reageren met een zienswijze. Daarna wordt het officiële besluit uitgereikt door onze handhavers. Na het opleggen zal ook worden gehandhaafd, om erop toe te zien dat de muilkorfverplichting daadwerkelijk wordt nagekomen. Als de eigenaar/houder van een hond zich niet houdt aan het muilkorf- en/of aanlijngebod wordt er een bestuurlijke strafbeschikking opgelegd ter hoogte van € 230,-. We onderzoeken of het opleggen van een last onder dwangsom een zinvolle toevoeging is voor de handhaving.

Actie 4 Aanwijzen van locaties waar HR-honden niet mogen komen

Op grond van APV-artikel 2:60 kunnen de gebiedscommissies gebieden aanwijzen, zoals winkelstraten, kindvriendelijke plaatsen of losloopzones, waar bepaalde dieren niet mogen komen. De 21 hondenrassen die door de staatssecretaris zijn aangewezen, kunnen voor een dergelijk gebiedsverbod in aanmerking komen.

Honden van andere rassen die gevaarlijk blijken te zijn, kunnen individueel ook zo'n gebiedsverbod krijgen opgelegd, bijvoorbeeld voor een hondenlosloopzone.

Actie 5 Euthanasie na zeer ernstig bijtincident

De Raad voor Dieraangelegenheden (RDA) heeft geadviseerd om na een ernstig bijtincident de veroorzakende hond direct te euthanaseren. Dit advies wordt niet overgenomen door de staatssecretaris.

Rotterdam wil de mogelijkheden onderzoeken om honden wel te euthanaseren, als ze een dodelijk of zeer ernstig bijtincident hebben veroorzaakt. Hierbij moet dan wel goed naar de specifieke omstandigheden worden gekeken. In deze gevallen is er sprake van handelen volgens het strafrecht. Momenteel kan dit als bijkomende straf in een rechtszaak worden opgelegd, daarom kan dit alleen op bevel van het OM. We gaan we in ons overleg met de politie hierop aandringen. Wel zullen we na zo'n ernstig incident al aan eigenaren vragen om hun hond(en) vrijwillig te laten euthanaseren.

Actie 6 Bestuurlijk houdverbod na zeer ernstige bijtincidenten

De hondeneigenaar die betrokken is bij zeer ernstige bijtincidenten zou naar onze mening niet meer de eigenaar van een nieuwe hoog-risicohond moeten kunnen worden, omdat de veiligheid van de Rotterdammers niet gegarandeerd kan worden. Als de eigenaar van de hond de verantwoordelijkheid niet aan kan, willen wij een houdverbod voor deze eigenaar dat de burgemeester kan uitvaardigen. Daartoe willen wij een wettelijk kader, waarvoor gaan we lobbyen in Den Haag.

Actie 7 Verplichte houdercursus voor eigenaren van HR-honden

De staatssecretaris wil een speciaal voor houders van HR-honden geschikte cursus verplicht gaan stellen, op grond van het Besluit houders van dieren, zeker zolang de muilkorfplicht niet is geregeld. De handhaving van deze verplichting zal liggen bij de gemeenten. Wij gaan onderzoeken hoe we dat het meest efficiënt kunnen uitvoeren. Te denken valt aan het opleggen van een last onder dwangsom (LOD) bij het constateren dat de cursus niet is gevolgd.

Actie 8 Voorlichting en bewustwording

Op de website van het Landelijk Informatiecentrum Gezelschapsdieren (LICG) wordt veel informatie gegeven over het houden van honden. De HR-honden krijgen daar speciale aandacht. Ook de Koninklijke Hondenbescherming heeft veel informatie beschikbaar, waaronder lespakketten voor kinderen en hulp bij de keuze van een huisdier.

Rotterdam kent de pagina www.rotterdam.nl/honden. Hier zetten we het meldpunt ook op en we plaatsen er links naar de pagina's van LICG en de Koninklijke Hondenbescherming. Het meldpunt en de nieuwe maatregelen gaan we duidelijk communiceren naar hondeneigenaren en andere Rotterdammers.

Actie 9 Extra handhaving

Bij het organiseren van het meldpunt behoort, behalve het aanwijzen van een ontvangstplaats voor de meldingen, ook het organiseren van de handhaving capaciteit die de opvolging van de meldingen verzorgt en zo nodig kan handhaven op de aanlijn- en muilkorfplicht en de plicht tot het volgen van een cursus.

Zes wijkhandhavers (BOA's) krijgen het taakaccent honden. Zij zullen hiervoor opgeleid worden en naast hun gewone handhavingwerk beschikbaar zijn om meldingen van het meldpunt te onderzoeken en muilkorf- en aanlijngeboden uit te reiken en er – waar nodig samen met de politie – op te handhaven.

De wijkhandhavers en de politie zullen in de gaten houden of een opgelegd muilkorfgebod wordt nageleefd. Daarom zal ook de politie door het meldpunt over opgelegde geboden worden geïnformeerd. Informeren kan door het in een briefing van de handhavers doorgeven van de kenmerken van de betreffende hond, waar mogelijk vergezeld van een foto.

Als de eigenaar/houder van een hond zich niet houdt aan het muilkorf- en/of aanlijnggebod wordt er een bestuurlijke strafbeschikking opgelegd ter hoogte van € 230,-.

Indien van toepassing (na opname van een artikel over veilige huisvesting in de model APV) kijken de handhavers bij het uitreiken van de geboden ook naar veilige huisvesting.

Financiële consequenties

Het opzetten van een meldpunt kost menskracht en daarmee dus geld.

Ditzelfde geldt voor het inzetten van handhavers voor de acties n.a.v. meldingen bij het meldpunt.

De inschatting is dat het meldpunt, de daarbij horende registratie en het opleggen van muilkorfgeboden ongeveer 1 FTE werk zal zijn. Kosten van deze FTE zijn rond de € 70.000,-.

Afdeling Handhaving van Stadsbeheer kent naast Stedelijke Inzet ook drie gebiedsgerichte clusters. Ons voorstel is om in ieder cluster twee handhavers aan te wijzen voor het taakaccent honden. Het is afhankelijk van de hoeveelheid meldingen die bij het meldpunt binnen gaan komen om te bepalen welk deel van hun werktijd hiermee gemoeid is. Bij de veronderstelling dat de taakaccenthouders een dag per week aan HR-honden kwijt zijn, kost de inzet van de wijkhandhavers 1,2 FTE en daarmee € 66.000,- per jaar.

Daarnaast zal er, zolang geen algehele muilkorfplicht voor de HR-honden is, geld moeten worden vrijgemaakt om honden indien nodig te kunnen testen met een TOP-test. De kosten voor een enkele test zullen ongeveer € 200,- bedragen. Indien er vijftien honden per jaar getest gaan worden, betekent dat een externe uitgave van € 3.000,-.

De totale kosten zien er dan als volgt uit:

Bemensing meldpunt	€ 70.000,-
Inzet wijkhandhavers	€ 66.000,-
Kosten voor testen honden	€ 3.000,-
Totaal	€ 139.000,-

Dekking voor deze kosten wordt gevonden binnen de begroting van Stadsbeheer.

Bijlage 1: Maatregelen staatssecretaris EZ

Eind februari 2017 heeft de Raad voor de Dieraangelegenheden in haar advies een aantal maatregelen voorgesteld aan de staatssecretaris van Economische Zaken. Medio mei hetzelfde jaar heeft de staatssecretaris daarop gereageerd met een aantal voorstellen voor maatregelen:

1. Verbeterde identificatie en registratie van honden;
2. Het invoeren van een witte lijst van handelaren;
3. Een laagdrempelig meldpunt, een uniform registratiesysteem;
4. Een lijst met 21 hondenrassen waarbij extra maatregelen mogelijk zijn. Gemeenten kunnen deze lijst gebruiken om de honden op grond van APV-artikel 2:59 als gevaarlijk of hinderlijk aan te wijzen. Zo kunnen zij maatregelen opleggen aan eigenaren van hoog-risicohonden. Het gaat dan bijvoorbeeld om het (preventief) verplicht aanlijnen van honden of het opleggen van een muilkorfgebod. Ook het opleggen van een gebiedsverbod behoort dan via APV-artikel 2:60 tot de mogelijkheden;
5. Meer aandacht voor goede voorlichting en bewustwording. Landelijk is hiervoor aandacht via het Landelijk Informatiecentrum Gezelschapsdieren (LICG) en de Koninklijke Hondenbescherming;
6. Het verplicht stellen van een speciaal voor houders van agressieve honden geschikte cursus;
7. Aanpassing van artikel 425 Wetboek van Strafrecht, waardoor ook het ophitsen van een dier naar een ander dier strafbaar wordt;
8. Het ophitsen in plaats van een overtreding als een misdrijf bestempelen. Hierdoor wordt buiten heterdaad inbeslagname mogelijk;
9. Het treffen van maatregelen om zelfstandig een strafrechtelijk houdverbod op te leggen;
10. Het ontwikkelen van een adequaat euthanasiebeleid voor ieder asiel;
11. Het uitwerken van een fok- en importverbod voor honden die bewust gefokt worden op agressiviteit.

De staatssecretaris doet bij een aantal van deze punten (de punten 3 en 4) beroep op gemeenten om dit verder op te pakken en uit te werken. Ook de handhaving van punt 6 zal actie voor de gemeenten betekenen.

Bijlage 2: Lijst met hoog-risicohonden

De RDA heeft vastgesteld dat bepaalde raszuivere honden geen hoog-risicohonden zijn, maar dat kruisingen van deze soorten of lookalikes dat wél zijn. De lijst met hoog-risicohonden is vastgesteld door RDA en overgenomen door de staatssecretaris van Economische Zaken.

I. Hoog-risicohonden

Lijst van honden, lookalikes en alle kruisingen met of tussen deze honden die in ieder geval vallen onder de categorie HR-hond:

1. Akita
2. American Bulldog
3. American Pitbull Terriër
4. American Staffordshire Terrier
5. Boerboel
6. Bull Mastiff
7. Bull Terrier
8. Cane Corso
9. Dogo Argentino
10. Dogo Canario
11. Staffordshire Bull Terrier.
12. Rottweiler
13. Tosa
14. Fila Brasileiro
15. Anatolische herder
16. Zuid-Russische Owcharka
17. Kaukasische Owcharka
18. Pitbullachtigen, alle kruisingen met een pitbull: pocket bully, micro bully, pocket pitbull, extreme pocket bully, regular bully, regular pitbull, xl en xxl pitbull, xl en xxl bully, rednose pitbull, rednose bully
19. Bully Kuta
20. Alano
21. Bandog.

II. Niet hoog-risicohonden

Lijst van hondenrassen met een door de Raad van Beheer erkende stamboom die niet worden bestempeld als hoog-risicohonden. Zoals hierboven gezegd: de lookalikes en kruisingen van deze honden worden wél bestempeld als HR-hond:

1. Boxer
2. Dobermann
3. Dogue de Bordeaux
4. English Bulldog
5. Mastiff
6. Shar-Pei
7. Mastino Napoletano
8. Rottweiler.